

Van Tim Keller verschenen

In alle redelijkheid – *Christelijk geloof voor welwillende sceptici*

De vrijgeveige God – *Recht naar het hart van het christelijk geloof*

Namaakgoden – *De lege beloften van geld, seks en macht en de enige werkelijke hoop*

Ruim baan voor gerechtigheid – *Rechtvaardig worden door Gods genade*

Kruistocht – *Het leven van koning Jezus*

Bevrijd van je zelf – *De weg naar echte christelijke blijdschap*

Het huwelijk – *Gods wijsheid over gevende liefde*

Goed werk – *Ons dagelijks werk en Gods plan voor de wereld*

Centrum-Kerk – *Het evangelie midden in je stad*

Galaten – *Om te lezen, te leren, te leiden*

Aan Gods hand door pijn en lijden

Ontmoetingen met Jezus – *Onverwachte antwoorden op grote levensvragen*

Rechters – *Om te lezen, te leren, te leiden*

Bidden – *Vertrouwelijke omgang met de ontzagwekkende God*

Preken – *Geloof overbrengen in een sceptische tijd*

Tim Keller

PREKEN

Geloof
overbrengen
in een
sceptische tijd

 Uitgeverij Van Wijnen - Franeker

© 2015 Redeemer City to City en Timothy Keller
Oorspronkelijke uitgever Viking, Penguin Group (USA) Inc. New York, U.S.A.
Oorspronkelijke titel *Preaching – Communicating Faith in an Age of Skepticism*
© 2016 Nederlandse vertaling: Uitgeverij Van Wijnen, Postbus 172, 8800 AD Franeker
www.uitgeverijvanwijnen.nl
Vertaling Heleen Sytsma
Omslagontwerp Garage/BNO
ISBN 978 90 5194 549 2
NUR 707

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*Opgedragen aan de leden van West Hopewell Presbyterian Church
(1975-1984) die mij 'predikant' noemden terwijl ik nog
door schade en schande moest leren preken.*

Inhoud

<i>Introductie</i> Drie niveaus van woordbediening	9
<i>Proloog</i> Wat is goed preken?	15
 <i>Deel een</i> – Dienstbaar aan het Woord	
1. Het Woord verkondigen	31
2. Elke keer het evangelie verkondigen	49
3. Christus verkondigen vanuit elk Schriftgedeelte	70
 <i>Deel twee</i> – De mensen bereiken	
4. Christus verkondigen aan de cultuur	91
5. Prediking en het (laat)moderne denken	117
6. Christus verkondigen en het hart aanspreken	151
 <i>Deel drie</i> – Door de kracht van de Geest	
7. Preken en de Geest	181

<i>Dank</i>	199
<i>Appendix: Een verklarende preek schrijven</i>	201
<i>Noten</i>	228
<i>Over de schrijver</i>	303

Introductie

Drie niveaus van Woordbediening

De Australische theoloog Peter Adams stelt dat wat wij preken noemen, de formele publieke toespraak die tijdens de zondagse samenkomsten gehouden wordt, slechts één vorm is van wat de Bijbel beschrijft als ‘de verkondiging van Gods Woord’ (Handelingen 6:2, 6:4).¹

Op de pinksterdag citeerde Petrus de woorden van de profeet Joël, die gezegd had dat God zijn geest zou uitgieten over alle mensen, en ‘dan zullen jullie zonen en dochters profeteren’ (Handelingen 2:17). Gerhard Friedrich zegt in zijn *Theological Dictionary of the New Testament* dat er in het Nieuwe Testament ten minste drieëndertig Griekse woorden staan die gewoonlijk vertaald worden met ‘prediken’ of ‘verkondigen’. Adams’ waarneming is dat met deze woorden activiteiten worden beschreven die onmogelijk allemaal vormen van spreken in het openbaar kunnen zijn.² In Handelingen 8:4 staat bijvoorbeeld dat alle christenen behalve de apostelen rondtrokken en het Woord van God ‘verkondigden.’ Dat kan niet betekenen dat elke gelovige naar voren kwam en in het openbaar preekte. Priscilla en Aquila legden bij hen thuis aan Apollos uit wat de weg van God precies inhield (Handelingen 18:26).

We kunnen op zijn minst drie niveaus van ‘Woordbediening’ onderscheiden in de Bijbel. Paulus roept alle gelovigen op: ‘Laat Christus’ woorden in al hun rijkdom in u wonen; onderricht en vermaan elkaar in alle wijsheid’ (Kolossenzen 3:16). Iedere christen zou in staat moeten zijn om zowel onderricht te geven (*didaskalia*, het gangbare woord voor onderwijs) als te vermanen (*noutheo* – een gebruikelijk woord voor sterke, levensveranderende raadgeving) om daarmee op anderen de bood-

schap van de Bijbel over te brengen. Dat moet met zorg gebeuren, maar wel informeel, in gesprekken die doorgaans een-op-een plaatsvinden. Dat is de meest fundamentele vorm van de bediening van het Woord. Laten we dat niveau 1 noemen.

Aan de meer formele kant van het spectrum zitten de preken: de openbare prediking en uitleg van de Bijbel aan groepen mensen die bij elkaar gekomen zijn. Dat zouden we niveau 3 kunnen noemen. Het boek Handelingen geeft daar veel voorbeelden van, voornamelijk ontleend aan de bediening van Petrus en Paulus, hoewel er ook een toespraak in staat van Stefanus die waarschijnlijk zijn baanbrekende onderwijs samenvat. Handelingen biedt ons zo veel van die openbare toespraken dat we bijna kunnen zeggen dat vanuit het oogpunt van Lucas (de auteur van Handelingen) de ontwikkeling van de vroegchristelijke kerk samenviel met de ontwikkeling van haar onderwijs.

Er is echter ook nog een vorm van bediening van het Woord op een tussenniveau, niveau 2, tussen het informele gesprek dat iedere christen voert en formele preken. In een passage waar vaak overheen gelezen wordt beschrijft de apostel Petrus de geestelijke gave van het 'spreken':

Laat ieder van u de gave die hij van God gekregen heeft, gebruiken om de anderen daarmee te helpen, zoals het goede beheerders van Gods veelsoortige gaven betaamt. Voert u het woord, laat dan Gods woorden doorklinken in wat u zegt. Helpt u anderen, doe dat dan vanuit de kracht die God u geeft. Want zo doet u alles tot eer van God, dankzij Jezus Christus (1 Petrus 4:10-11).

Als Petrus het heeft over geestelijke gaven, gebruikt hij twee heel algemene termen.³ Allereerst is dat het woord voor spreken: *lalein*. In de rest van het Nieuwe Testament kan dit woord duiden op het gewone alledaagse spreken tussen mensen (Matteüs 12:36; Efeziërs 4:25; Jakobus 1:19). Het kan ook verwijzen naar een verkondigende bediening,

zoals bij Jezus (Matteüs 12:36 en 13:10) of Paulus (2 Korintiërs 12:19). Waar heeft Paulus het hier over?

Als we deze passage leggen naast de opsommingen van gaven zoals Paulus die geeft in Romeinen 12, Efeziërs 4, en in 1 Korintiërs 12 en 14, dan zien we dat er een hele categorie aan gaven van Woordbediening is die op allerlei manieren functioneert naast de openbare Woordverkondiging op zondag aan de gemeente. Daaronder vallen persoonlijke aansporing of raadgeving, evangelisatie, en het onderwijs aan personen en groepen. Theoloog Peter Davids concludeert dat Paulus als hij het heeft over de geestelijke gave van het spreken 'niet doelt op gesprekken over koetjes en kalfjes tussen christenen en evenmin ... alleen verwijst naar het werk van [predikanten] of andere mensen met een officiële taak in de kerk' maar naar christenen met 'een van die verbale gaven' van het raadgeven, instrueren, onderwijzen, of evangeliseren. In deze categorie van bedieningen zijn christelijke mannen en vrouwen niet puur aan het preken; ze bereiden lessen en lezingen voor en geven die; ze leiden discussies waarin ze het Woord van God naar voren brengen.⁴

Ook al heeft Petrus het niet alleen maar tegen hen die in het openbaar spreken, toch waarschuwt hij hen die in wat voor vorm dan ook het Woord op anderen overdragen om hun taak serieus te nemen. Hij voegt eraan toe dat als christenen de Bijbel onderwijzen ze dat moeten doen 'als iemand die de woorden van God spreekt' (1 Petrus 4:11, HSV). Davids merkt op dat het kleine woordje 'als' ruimte laat voor een beetje afstand tussen wat zij zeggen en Gods woorden. Geen enkele christen moet ooit beweren dat zijn of haar onderwijs met dezelfde autoriteit behandeld moet worden als Bijbelse openbaring; toch stelt Petrus met een krachtige eyeopener dat christenen die Bijbels onderwijs geven niet gewoon maar hun eigen mening geven maar op anderen 'de woorden van God' overbrengen. Net als in de openbare prediking moeten christenen de waarheid overbrengen zoals die volgens hen in de Schrift geopenbaard wordt.⁵ En als ze bij het uitleggen trouw zijn aan de betekenis van de Bijbel, dan zullen toehoorders in staat zijn om in

hun uitleg God tot zich te horen spreken. Ze luisteren niet slechts naar iets wat door menselijk vernuft tot stand gekomen is, maar als het ware echt naar de woorden van God.

Elke christen moet de boodschap van de Bijbel goed genoeg begrijpen om hem te kunnen uitleggen aan andere christenen en aan zijn burens en op hen te kunnen toepassen in een informeel en persoonlijk verband (niveau 1). Maar er zijn veel manieren van Woordbediening op niveau 2 die meer voorbereiding en presentatievaardigheden vragen maar toch niet hetzelfde zijn als preken (niveau 3). Op niveau 2 bevinden zich bijvoorbeeld schrijven, bloggen, lesgeven aan klassen en kringen, mentorschap, het leiden van paneldiscussies op het gebied van geloof, enzovoort.

Dit boek is bedoeld als hulpmiddel voor iedereen die op wat voor manier dan ook spreekt over het christelijk geloof, vooral op niveau 2 en 3.

Preken is onvervangbaar

Het is daarom gevaarlijk om de on-Bijbelse opvatting aan te hangen dat de bediening van het Woord gewoon hetzelfde is als preken. Adams zegt daarover dat 'preken daarmee een last opgelegd krijgt die ze niet dragen kan, namelijk de last dat ze alles moet doen wat de Bijbel verwacht van alle vormen van de bediening van het Woord van God.'⁶ Geen enkele kerk moet verwachten dat al het levensveranderende werk van het Woord van God (Johannes 17:17; zie ook Kolossenzen 3:16-17) enkel en alleen door de prediking tot stand komt. Ik moet niet verwachten dat ik gevormd word naar het beeld van Christus door te luisteren naar preken, hoe goed ook. Ik heb ook christenen om mij heen nodig die 'regelrecht de waarheid verkondigen' (2 Timoteüs 2:15) door mij te bemoedigen, te onderwijzen en raad te geven. Ik heb ook de boeken van christelijke auteurs nodig waardoor ik opgebouwd word. Ook is het niet terecht om te verwachten dat mensen buiten de kerk die het evangelie moeten horen en begrijpen enkel en alleen door middel

van de prediking bereikt worden. Ik ben zelf niet tot geloof gekomen door naar preken en sprekers te luisteren maar door middel van boeken. (Niet zo verrassend, denk ik.) We moeten ons ervoor hoeden om te denken dat de zondagse preek de hele last kan dragen van de Woordbediening in ongeacht welke kerk.

Ook al waarschuwt Adam terecht voor een te grote nadruk op preken in het geheel van wat een kerk doet en is, toch is dat niet het grootste gevaar voor de kerk van vandaag de dag. We leven in een tijd waarin velen zich verzetten tegen beweringen met zelfs maar een zweem van autoriteit; dus de allergie voor de waarheid van onze cultuur en de enorme vaardigheid die vereist is leiden ertoe dat de kerk steeds minder begrijpt van hoe cruciaal prediking is voor de bediening van het evangelie.

Edmund Clowney schrijft in zijn commentaar op 1 Petrus 4:10:

Het is waar dat iedere christen eerbiedig om moet gaan met het Woord van God en een beroep moet doen op de hulp van de Geest om het aan anderen bekend te maken. Toch zijn er ook mensen die speciale gaven van de Geest ontvangen hebben om ... het Woord van God te prediken ... met een speciale opdracht om Gods kudde te hoeden en te voeden ([1 Petrus] 5:2). Het gevaar bestaat dat de kerk in reactie op klerikalisme het belang van de Woordbediening door hen die als onderherder geroepen zijn uit het oog verliest.⁷

Clowney waarschuwt ons voor de situatie waarin we geen kwalitatief verschil zien tussen de Woordverkondiging in de samenkomst van de gemeente en het leiden van een kring. Het verschil tussen die twee gaat verder dan ceremoniële en organisatorische zaken – het is niet slechts een kwestie van het aantal mensen dat aanwezig is, de ruimte die gevuld moet worden, of van stemverheffing en tempo. Wie wel eens een preek gehouden heeft voor een gemeente weet dat er ook tussen een preek en

een Bijbelstudie, of zelfs tussen een preek en een lezing een kwalitatief verschil zit. Een snel onderzoek van de toespraken van Petrus, Stefanus en Paulus in het boek Handelingen laat de buitengewone kracht van preken zien als de prediker zich opstelt 'als iemand die de woorden van God spreekt', mede door de unieke autoriteit die de Geest van God heeft in een openbare eredienst.

Hoewel we altijd veel verschillende vormen van Woordbediening nodig zullen hebben, is de specifieke, openbare vorm van Woordbediening die preken is, onvervangbaar. Adam weet precies de juiste balans te treffen als hij zegt dat de bediening van het evangelie van een kerk 'om de preekstoel draait, maar zich niet alleen op de preekstoel afspeelt.'⁸

Er zijn dus drie niveaus van Woordbediening, ze zijn alle drie van wezenlijk belang en ze ondersteunen elkaar. De openbare verkondiging van Christus in de openbare samenkomst van christenen (niveau 3) is een unieke manier waarop God tot zijn volk spreekt en het opbouwt, en het vormt de basis van de meer organische vormen van Woordbediening op niveau 1 en 2. Op dezelfde manier bereiden de bekwame en trouwe vormen van communicatie op niveau 1 en 2 mensen erop voor om open te staan voor preken. Dit boek heeft een boodschap voor iedereen die worstelt met hoe je op wat voor niveau dan ook de levensveranderende boodschap van de Bijbel moet overbrengen op mensen in een tijd die steeds sceptischer wordt. Het zal vooral de functie hebben van introductie en basis voor wie werkt als predikant of leraar.⁹